

σοι, ἐκ τῶνδε σκέψαι. 9. Ἐπιστολὴν ἐπέδειξα ἦν ἔπεμψαν οἱ στρατηγοί. 10. Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς πληρώσας ποτὲ ὀστέων πίνακα ἔπεμψε Διογένηι τῷ κυνικῷ φιλοσόφῳ· ὁ δὲ λαβὼν εἶπε (li prese e disse): «Κυνικὸν μὲν τὸ βροῶμα, οὐ βασιλικὸν δὲ τὸ δῶρον».

Nelle seguenti frasi sottolinea e analizza le voci verbali all'aooristo con tema in τ, δ, θ, quindi traduci.

15

1. Ὁ Ἀγησίλαος πείσας τοὺς ἐφόρους εὐθύς ἐθύετο. 2. Ὁ ναύαρχος ἔσπευσεν εἰς τὴν Ῥόδον ἀφικνεῖσθαι. 3. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Ἀνδρίους ἐτρέψαντο καὶ κατέκλεισαν εἰς τὴν πόλιν. 4. Οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδὲν ἐδύναντο διαπράξασθαι κατ' ἰσχύν, ἔπεισάν τινες τῶν Βυζαντίων προδιδόναι τὴν πόλιν. 5. Ὅταν ἄσῃ Δημόφιλος, πάντες φεύγουσιν. 6. Ἐγὼ σοι ἄγω συμμάχους, οὐχ ὄσους σὺ ἔπεισας, ἀλλ' ὀπόσους ἐγὼ ἐδυνάμην. 7. Πῶς ἂν τούτους πείσαιμι; 8. Ὁ στρατηγὸς σπείσας καὶ εὐξάμενος ἔπινε, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ταυτὸ ἐποίουν. 9. Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραφάμενοι Σωκράτην ὡς ἄξιός εἴη θανάτου. 10. Ὁ στρατηγὸς ἐκέλευσεν κατακαῦσαι τὸν νεκρὸν καὶ τὰ ὀστέα εἰς τὴν πατρίδα κομίσει. 11. Βία καὶ ἀνομία τί ἐστίν; ἄρ' οὐχ ὅταν ὁ κρείττων τὸν ἥττω μὴ πείσας, ἀλλὰ βιασάμενος, ἀναγκάσῃ ποιεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῆ;

Versioni

16

Il periodo dei dodici re

(da Diodoro Siculo)

Così leggiamo in Erodoto: «Gli egizi, dopo il regno del sacerdote di Efesto, erano liberi da ogni forma di dominio, ma, non riuscendo a immaginare come si potesse vivere, anche per poco tempo, senza essere governati da un sovrano, divisero il loro paese in dodici circoscrizioni e affidarono il potere ad altrettanti re».

→ Lessico e civiltà, p. 59

Ἀναρχίας οὐσης κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐπ' ἔτη δύο, καὶ τοῦ ὄχλου εἰς ταραχὰς καὶ φόνους τρεπομένου, ἐποιήσαντο συνωμοσίαν οἱ μέγιστοι τῶν ἡγεμόνων δώδεκα ὄντες· συνεδρεύσαντες δὲ ἐν Μέμφει καὶ συνθήκας ποιησάμενοι περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας καὶ πίστεως, ἐνέδειξαν ἑαυτοὺς βασιλεῖς. Ἐπ' ἔτη δὲ πεντεκαίδεκα κατὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς ὁμολογίας ἀρξάντες καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν διατηρήσαντες, ἐβουλεύσαντο κατασκευάσει κοινὸν ἑαυτῶν τάφον, ἵνα, καθάπερ ἐν τῷ ζῆν εὐνοοῦντες ἀλλήλους τῶν ἴσων τιμῶν ἐτύγχανον, οὕτω καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐν ἐνὶ τόπῳ ἐν μνήμα τὰ ἑαυτῶν σώματα περιέχη. Ἐκλεξάμενοι οὖν τόπον κάλλιστον κατεσκευάσαν τὸν τάφον ἐκ τῶν καλλίστων λίθων. Ἀρξάντων δὲ τούτων τῆς Αἰγύπτου πεντεκαίδεκα ἔτη, ἐξεδέξατο τὴν ἀρχὴν πάλιν εἰς βασιλεὺς.

17

Eschilo, Sofocle, Euripide(da *Biographi Graeci minores*)

I biografi antichi segnalano una singolare coincidenza, non sappiamo quanto fondata, riguardo alla cronologia dei tre grandi tragediografi: nel 480 a.C. Eschilo quarantacinquenne avrebbe preso parte alla battaglia di Salamina, Sofocle diciassettenne avrebbe guidato il coro che celebrava la vittoria dei greci ed Euripide sarebbe nato a Salamina nel giorno stesso della battaglia.

→ Lessico e civiltà, p. 156

Αἰσχύλος ὁ τραγικός τὸ γένος ἦν Ἀθηναῖος, νέος δὲ ἤρξατο τραγωδίας ποιεῖν καὶ πολὺ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐκράτησε κατὰ τὴν ποίησιν καὶ τὴν διάθεσιν τῆς σκηνῆς τὴν τε λαμπρότητα τῆς χορηγίας. Πρῶτος πάθει γεννικωτέροις τὴν τραγωδίαν ἐπηύξησε, τὴν δὲ σκηνὴν ἐκόσμησε καὶ τὴν ὄψιν κατέπληξε τῇ λαμπρότητι.

Σοφοκλῆς τὸ μὲν γένος ἦν Ἀθηναῖος, ἦν δ' Αἰσχύλου νεώτερος, Εὐριπίδου δὲ παλαιότερος. Παρ' Αἰσχύλου δὲ ἔμαθεν (imparò) τραγωδίας ποιεῖν, καὶ πολλὰ ἐκαινούργησεν ἐν τοῖς ἀγῶσι, πρῶτον μὲν καταλύσας τὴν ὑπόκρισιν τοῦ ποιητοῦ (πάλαι γὰρ ὁ ποιητὴς ὑπεκρίνετο), αὐτοὺς δὲ τοὺς χορευτὰς ποιήσας ἀντὶ δώδεκα πεντεκαίδεκα. Οὗτος πρῶτος τρισὶν ἐχρήσατο ὑποκριταῖς.

Εὐριπίδης ὁ ποιητὴς ἐγεννήθη (nacque) ἐν Σαλαμῖνι, ὅτ' ἐναυμάχησαν τοῖς Πέρσαις οἱ Ἕλληες. Ἦν δὲ τὰ πρῶτα ζωγράφος, εἶτα μαθητὴς Προδίκου ἐν τοῖς ῥητορικοῖς, Σωκράτους δ' ἐν τοῖς ἠθικοῖς διήκουσε δὲ καὶ Ἀναξαγόρου τοῦ Κλαζομενίου. Μεταναστὰς (Allontanatosi) δ' ἀπ' Ἀθηνῶν ἦλθεν (andò) πρὸς Ἀρχέλαον τὸν βασιλέα τῶν Μακεδόνων, παρ' ᾧ διῆγε ἄκρας ἀπολαύων τιμῆς. Διατρίβων οὖν ἐκεῖ, ἐπειδὴ ἐν τινι ἄλσει ἔτυχε (si trovava), ἐσπάραξαν αὐτόν, ὡς φασιν, οἱ τοῦ Ἀρχελάου κύνες. Φασὶ δ' ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς Εὐριπίδου τελευτῆς τοὺς Ἀθηναίους πάντας πενθῆσαι.

18

Gli animali sacri in Egitto

(da Diodoro Siculo)

Fra gli animali ritenuti sacri dagli egizi c'era il coccodrillo. Ciascun distretto della regione di Tebe ne allevava uno: all'animale venivano applicati pendenti d'oro agli orecchi e braccialetti alle zampe anteriori. Il coccodrillo si nutriva di cibi speciali e, quando moriva, veniva imbalsamato e sepolto in tombe sacre.

→ Lessico e civiltà, p. 59

Τὰ ἱερά ζῶα οἱ Αἰγύπτιοι ἔθρεφαν μὲν ἐν ἱεροῖς περιβάλοις, ἐθεράπευσαν δ' αὐτὰ πολλοὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν τροφὰς διδόντες τὰς πολυτελεστάτας. Τούτοις δ' ὠμοφάγοις οὔσι πολλὰς ὄρνιθας θηρεύσαντες παρέβαλλον. Λουτροῖς τε χλιαροῖς ἐχρήσαντο καὶ μύροις τοῖς κρατίστοις ἤλειφαν, στρωμνάς τε τὰς πολυτελεστάτας ἐχορήγησαν. Πρὸς δὲ τούτοις ὁμοφύλους θηλείας ἐκάστῳ τῶν ζώων τὰς εὐειδεστάτας συνέθρεφαν, ἅς παλλακίδας προσηγόρευον. Ἐὰν δὲ τελευτήσῃ τις, ἐπένθουν, ἔθαπτον δὲ οὐ κατὰ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν, ἀλλὰ πολὺ τὴν ἀξίαν τῆς ἑαυτῶν οὐσίας ὑπερέβαλλον. Μετὰ γὰρ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτήν, Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐτύγχανε ἐν Μέμφει ὅτ' ἐτελεύτησε ὁ ἄπις γῆρα ὁ δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχων αὐτοῦ, πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν εἰς ταφὴν ἔδαπάνησεν.

19

Alessandro Magno civilizzatore

(da Plutarco)

Platone nella *Repubblica* propose un modello di città ideale, ma nessuno realizzò il suo progetto; scrisse delle *Leggi*, anche queste mai applicate. Alessandro Magno invece diffuse in tutto il mondo la civiltà greca e unificò l'impero con le sue leggi.

→ Lessico e civiltà, p. 138

Ἄλεξανδρος Ἰρκανοὺς γαμεῖν ἐπαίδευσε καὶ γεωργεῖν ἐδίδαξεν Ἀραχωσίου καὶ Σωγδιανούς¹ ἔπεισε πατέρας τρέφειν καὶ μὴ φονεύειν καὶ Πέρσας σέβεσθαι μητέρας ἀλλὰ μὴ γαμεῖν. Ὡ θαυμαστῆς φιλοσοφίας², δι' ἣν Ἴνδοι Ἑλληνικοὺς θεοὺς προσκυνοῦσι, Σκυθαί³ θάπτουσι τοὺς ἀποθανόντας (i morti, acc.), οὐ κατεσθίουσιν. Ἀλεξάνδρου τὴν Ἀσίαν ἐξημεροῦντος Ὀμηρος ἦν ἀναγνώρισμα, καὶ Περσῶν καὶ Σουσιανῶν⁴ παῖδες τὰς Εὐριπίδου τραγωδίας ἤδον. Πλάτων μὲν γὰρ μίαν γράψας πολιτείαν οὐδένα ἔπεισεν αὐτῇ χρῆσθαι. Ἄλεξανδρος δ' ὑπὲρ ἑβδομήκοντα πόλεις βαρβάρους ἐγκτίσας καὶ πληρώσας τὴν Ἀσίαν Ἑλληνικοῖς τέλεσι τῆς ἀνημέρου καὶ θηριώδους ἐκράτησε διαίτης. Καὶ τοὺς μὲν Πλάτωνος νόμους ὀλίγοι γινώσκομεν, τοῖς δ' Ἀλεξάνδρου μυριάδες ἀνθρώπων ἐχρήσαντο καὶ χρῶνται.

1. Ἰρκανοὺς... Ἀραχωσίου... Σωγδιανούς: gli ircani abitavano una regione sulle rive del mar Caspio, gli aracosii una regione a occidente dell'Indo (odierno Afghanistan meridionale), i sogdiani una regione corrispondente all'odierno Uzbekistan. 2. θαυμαστῆς φιλοσοφίας: genitivo esclamativo. 3. Σκυθαί: gli sciti erano una popolazione nomade stanziata in una regione corrispondente all'odierna Russia meridionale; alcune popolazioni scitiche occuparono le coste asiatiche del mar Nero. 4. Σουσιανῶν: susiani erano gli abitanti di Susa, capitale dell'impero persiano.

20

Una singolare legge di Caronda

(da Diodoro Siculo)

Il legislatore Caronda diede delle leggi alla sua città, Catania. Per scoraggiare coloro che intendessero modificarle, impose una procedura singolare: se la proposta veniva respinta dall'assemblea, il proponente moriva impiccato.

→ Lessico e civiltà, p. 114

Τὸν Χαρώνδαν φασὶ παραδοξότατον νομοθετῆσαι περὶ τῆς διορθώσεως τῶν νόμων. Ὅρων γὰρ ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιχειρούντων ἐπανορθοῦν τοὺς νόμους λυμαιομένους μὲν τὰς προὑπαρχούσας νομοθεσίας, εἰς στάσεις δὲ τοὺς πολίτας προαγομένους, ἴδιόν τι καὶ παντελῶς παράδοξον ἐνομοθέτησεν. Προσέταξε γὰρ τὸν βουλόμενον διορθῶσαι τινα νόμον, ὅταν ποιῆται τὴν συμβουλίαν περὶ τῆς διορθώσεως, τὸν ἑαυτοῦ τράχηλον εἰς βρόχον ἐντιθέσθαι, καὶ μένειν ἄχρι ἂν τὴν κρίσιν ὁ δῆμος ποιήσῃται: κἂν μὲν ἢ ἐκκλησία προσδέξῃται τὴν διόρθωσιν, ἀπολύεσθαι τὸν εἰσηγησάμενον, ἐὰν δὲ ἄκυρον ποιήσῃται τὴν διόρθωσιν, παραχρῆμα θνήσκειν ὑπὸ τοῦ βρόχου σφιγγόμενον.

21

Norme di comportamento

(da Isocrate)

Sono elencati alcuni precetti destinati alle persone "per bene", tra i quali essere cordiale con tutti, scegliendo però gli amici con cautela, e non disprezzare chi soffre. In questo passo viene delineata una figura di gentiluomo che nell'Atene della fine del V secolo a.C. non doveva essere comune.

→ Lessico e civiltà, p. 114

Τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διαλύει, τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν. Ἐνεκα χρημάτων μηδένα θεῶν ὁμόσης. Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βελτίω. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινή γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Γίγνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικός, ἀλλὰ μὴ σεμνός· τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικῶν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσειαν, τὸν δὲ τῶν ὁμιλητικῶν τρόπον ἅπαντες ἠδέως ὑποφέρουσιν. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσιν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσιν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπειρώς ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν.

L'aoristo primo o debole asigmatico

Famiglie di parole

Nel Lessico per radici cerca per ciascuno dei seguenti lemmi il paradigma (presente, futuro e aoristo).

ἀγγελ	_____
ἀγερ	_____
αἰσχ	_____
ἐχθ.η	_____
καθαρ	_____
κρι	_____
μεν.η	_____
νεμ.ε	_____
σημ	_____
σπερ	_____
στελ	_____
σφαλ	_____
τεν	_____
φαν	_____